

Cei care au dat tonul.
Armenii din Cernăuți. Abordare

Raportul domnului Vardan Vardevanian

Cercetarea se bazează pe materiale furnizate de
Anatolii Dobrianskyi de la Biblioteca Municipală și
pe resursele disponibile pe Internet

Cernăuți
6.10.2023

Primele aşezări armeneşti în Cernăuţi

Sec.XI- Armenilor le este permis să se stabilească în teritoriul Rusiei Kievene, în timpul prinţului rus Izyaslav (1054-1078), pentru a-l sprijini în război [13].

Anii 60 și 70 ai sec.XIV – se aşază armeni în Bucovina (erau emigranţi bogaţi din regatul Cilicia, ultimul stat armenesc independent al Evului Mediu, capturat de mameluci). Armenii au urmat ruta comercială spre Occident și s-au aşezat pe malul râului Prut [13].

13 august 1388 – sunt menţionate într-un condac (scrisoare de recomandare) al Catolicosului **Theodoros II**, printre altele, parohiile armeneşti din Bucovina: *Siret și Suceava* [13].

1401 – capitala economică devine centrul unei dieceze armeneşti separate [13]. În timpul domniei lui Alexandru cel Bun, armenii s-au aşezat în şapte oraşe ale Moldovei. În timpul domniei lui Ştefan cel Mare, numărul armenilor a crescut semnificativ [14].

Sec. XVI-XVII – ca rezultat a dorinţei lui Ştefan VI de a-i converti forţat pe armeni la ortodoxie și din cauza altor evenimente din vremea acestor două secole, armenii au migrat spre Transilvania [14].

1774 - 58 de familii armeneşti locuiau în Bucovina. În această perioadă, împăratul austriac Iosif II și negustorul armean Nicorovici s-au întâlnit la Lioy pentru a discuta depre căutarea unor teritorii favorabile pentru aşezări armeneşti în Bucovina. Împăratul i-a cerut lui Nicorovici să găsească asemenea locuri în Bucovina și să faciliteze reaşezarea armenilor în Bucovina [14]. De fapt, aceasta a însemnat debutul unui program de a stabili și dezvolta colonii armeneşti în Bucovina..

Iosif II, Sfântul
Împărat Roman

Primele aşezări armenesti în Cernăuți

"... Oraşul Cernăuți – se spune că era centrul administraţiei statale şi a curţii, mai populat decât alte locuri, iar câţiva armeni din Sniatyn deţineau deja depozite aici, unul dintre ei îşi construisese chiar şi o casă.

Dar localizarea sa îl făcea nepotrivit pentru comerţ. În zilele de demult, exista o mică populaţie de armeni în Siret, precum şi o biserică armenescă. Trebuie să fi desfăşurat activităţi comerciale şi aici.

Boian avea o poziţie mult mai favorabilă pentru comerţ, căci era la întretăierea drumurilor din Polonia, Turcia, Moldova. Valahia, Ucraina şi Crimeea. Totuşi, **Suceava este cea mai potrivită pentru un oraş comercial**. Existau case de comerţ necesare populaţiei Bucovinei. Se vindeau cantităţi semnificative de bere, făină, coniac şi vin moldovenesc. De asemenea, existau cinci târguri în care armenii aduceau cai şi vite pentru a ierna în Moldova, apoi îi vindeau comercianţilor străini sau parţial în Silezia (cai şi boi) şi parţial în Transilvania (vite şi viţei)...“

La 5 decembrie 1779, vârstnicul Nicorovici scrie un raport, la solicitarea Mareşalului-locotenent Wilhelm Baron de Schroeder.
about possible places of Armenian settlement [19].

Nikorovici nu a mers în Bucovina, ci l-a trimis pe fiul său, Ioan Nicorovici, şi pe ginerele său, Bernhard Bohdanowicz, să exploreze cele mai importante oraşe ale ţării. Rezultatele călătoriei lor se află în raportul guvernatorului Enzenberg din 22 noiembrie 1779 [19].

Primele așezări armenesti în Cernăuți

Nikorovici a adăugat raportului său beneficiile ce urmau a fi acordate coloniștilor armeni. Majoritatea sunt aceleași pe care le-a propus în anul 1776 pentru armenii care urmau să se stabilească în Sniatyn/Galiția, și anume:

1. **Practică religioasă liberă.**
2. **Scutire de serviciu militar.**
3. **Permisiune de a achiziționa bunuri.**
4. **Scutire pentru o anumită perioadă (3 ani) de la taxe personale și taxe pe proprietate etc.**
5. **Numirea armenilor ca magistrați.**
6. **Organizarea școlilor publice.**

Nikorovici a cerut titlul de cavaler și numirea fiului său Ioan, care se afla în districtul Liov, ca secretar al Curții de Apel din Galiția [19].

Primele aşezări armenesti în Cernăuți

Date de referință:

- În 1774, erau **8 negustori armeni printre cei 227 plătitori de taxe din Cernăuți (Pavlo, Stefan, Hryhoriy, Norziz, Stefan, Toma, Hovhannes și Mane)**. Această listă este însoțită de un comentariu interesant : „Acești armeni nou-sosiți locuiesc permanent în Sniatyn, dar rămân în Cernăuți pentru a-și conduce comerțul ” [29].
- Din raportul bătrânului Nikorovici din 5 decembrie 1779: „Orașul Cernăuți...deja câțiva armeni din Sniatyn au depozite aici, unul dintre ei și-a construit și o casă...” [19].
- Primii coloniști armeni în Cernăuți în timpul perioadei austriece, conform lui Sadiq Baronch/Sadik Baroncea, cercetător al istoriei armenilor în Ucraina și călugăr dominican, au fost negustorii Norse, Stefan și Mykola, fiii lui Grigori Aivas, care s-au mutat în capitala Bucovinei din Moldova. Evident, acest lucru se întâmpla nu mai târziu de anii 80 ai sec.XVIII. Alți armeni au început să sosească după Aivas. [18].

Primele aşezări armeneşti în Cernăuţi

Din corespondenţa dintre preşedintele Consiliului Militar al Curţii, contele Andreas Hadik, general de comandă temporară în Galiţia, şi mareşalul-locotenent Wilhelm Baron de Schroeder şi Nikorovici

Andreas Hadik (16.10.1711-12.03.1790)

Mareşalul-locotenent Schroeder către contele Hadik
30 septembrie 1779 la Viena

"...a informat negustorul Nikorovici despre intenţiile cunoscute înaltelor autorităţi, şi a fost de acord să meargă în Bucovina el însuşi pentru a alege un loc potrivit pentru o aşezare armenescă." Schroeder adăugat că „O asemenea aşezare va fi mult mai utilă pentru Bucovina " [19].

La **10 octombrie 1779**, contele Hadik ordona mareşalului-locotenent Schroeder nu doar să ramburseze cheltuielile de călătorie ale lui Nikorovici, ci să-şi exprime şi recunoştinţa curţii [19].

Câteva zile mai târziu, Viena a primit o scrisoare de la Nikorovici, datată 2 octombrie, în care reitera că nimic nu era mai important pentru el decât să găsească un loc în Bucovina pentru o colonie comercială armenescă. Dar a subliniat deja că **era imperative să aibă un agent care să recruteze colonişti în Constantinopol**. Cât priveşte beneficiile, ar consta în cele propuse în anul 1776 [19].

Ca răspuns la această scrisoare, preşedintele Consiliului Militar al Curţii a repetat promisiunile pe care i le făcuse deja lui Nikorovici prin intermediul Comandantului General din Galiţia şi doar a observat că **ar accepta propunerile pentru un loc de aşezare şi un mod în care armenii ar fi ispitiţi să vină din Turcia în Bucovina şi aştepta cu nerăbdare rezultatele** [19].

Primele aşezări armeneşti în Cernăuţi

„Emisarii lui Nikorovici nu erau mulţumiţi cu găsierea unui loc potrivit pentru o colonizare planificată. De asemenea, au încercat să atragă colonişti. La invitaţia lor, armenii din Moldova şi oraşele turceşti s-au adunat la Suceava, răspunzând la vestea că guvernul austriac lua în considerare acordarea unor privilegii semnificative şi în general şi-au dat acordul nu doar pentru a se aşeza permanent în Bucovina, ci şi pentru a convinge alte popoare să se mute ” [19].

„Printr-o coincidenţă, Patriarhul General vizitator din Constantinopol se afla în oraşul moldav Botoşani, lângă Suceava, pe care o vizitase, de asemenea. Şi el a promis sprijin pentru realizarea acestui plan” [19].

Din corespondenţa de la 11 decembrie 1779 dintre Nikorowicz şi Karl von Enzenberg [19], guvernatorul militar al districtului Bucovinei în perioada 1778 -1786 [32], a devenit cunoscut faptul că contele Hadik, preocupat de o asemenea răspândire rapidă a informaţiilor, a considerat că prezenţa unui agent în Constantinopol este o chestiune dubioasă. Şi se gândea la acea vreme să lase totul în seama lui Nikorovici [19].

Casa lui Von Enzenberg în Cernăuţi

Contele Hadik nu doar şi-a împărtăşit îngrijorarea curţii şi cancelarului statului, Prinţul Kaunitz, ci s-a exprimat asupra acestui lucru şi într-un raport către împărat, în ziua următoare, aşa încât înaltul decret a fost amânat pentru o dată ulterioară [19].

Prinţul Kaunitz (1711-1794)

Primele aşezări armeneşti în Cernăuţi

Cine este Nikorovici?

În cartea lui „Viețile armenilor faimoși din Polonia" (1856), Sadiq Baronch (1814-1892)

Baronch Sadiq
(1814-1892)

menționează viețile câtorva Nikorovici [9]. Totuși, doar unul dintre ei, **Grzegorz Nikorowicz**, a primit funcția primită de cavaler din mâna lui Iosif II. Nu este menționată misiunea de deschidere a coloniilor comerciale armenești.

Grzegorz Nikorowicz a practicat comerțul turcesc în Liov, era foarte pasionat de știință și afaceri publice. A fost numit în rândul vârstnicilor din tribunalul armenesc în Liov [9].

Iosif II, împăratul roman de neam germanic, l-a înnobilat în funcția de cavaler la 11 august 1781.

Blazonul lui Nikorovici: Scutul este împărțit în diagonală în zone argintii, pe care se află o ancoră, pe jumătate albastră, pe jumătate argintie. Pe o bucată de scut este un cui sau un lanț în jurul gâtului, deasupra cuiului este o coroană și o ancoră. Pe cealaltă parte a scutului este o vizieră, o coroană și o mână cu armură, cu o sabie ridicată.

Grzegorz Nikorowici a murit la Liov, la 22 ianuarie 1789, la vârsta de 76 ani [9, p. 248].

Locuri în Cernăuți unde s-au adunat armeni
Czernowitz. Ringplatz.

Primăria Cernăuților a fost construită
pe terenul care aparținea familiei
Petrovici

Locuri în Cernăuți unde s-au adunat armeni

Biserica Armeană a Sfinților Apostoli Petru și Pavel

1820 - 30 de familii locuiau în Cernăuți și încercau să-și creeze propria lor parohie.

5 august 1825 – stabilirea unei parohii armeano-catolice în Cernăuți a fost aprobată prin decretul lui Cisar. S-a creat un fond de subvenții pentru donațiile credincioșilor. Primul preot al parohiei a fost Celestine Torosievici, fost vicar al satului Kutu/Cuturi din districtul Kosiv între 1864-1865 [13].

Anii 1870 – cerere către arhitectul Josef Hlavka pentru a proiecta și a clădi o biserică.

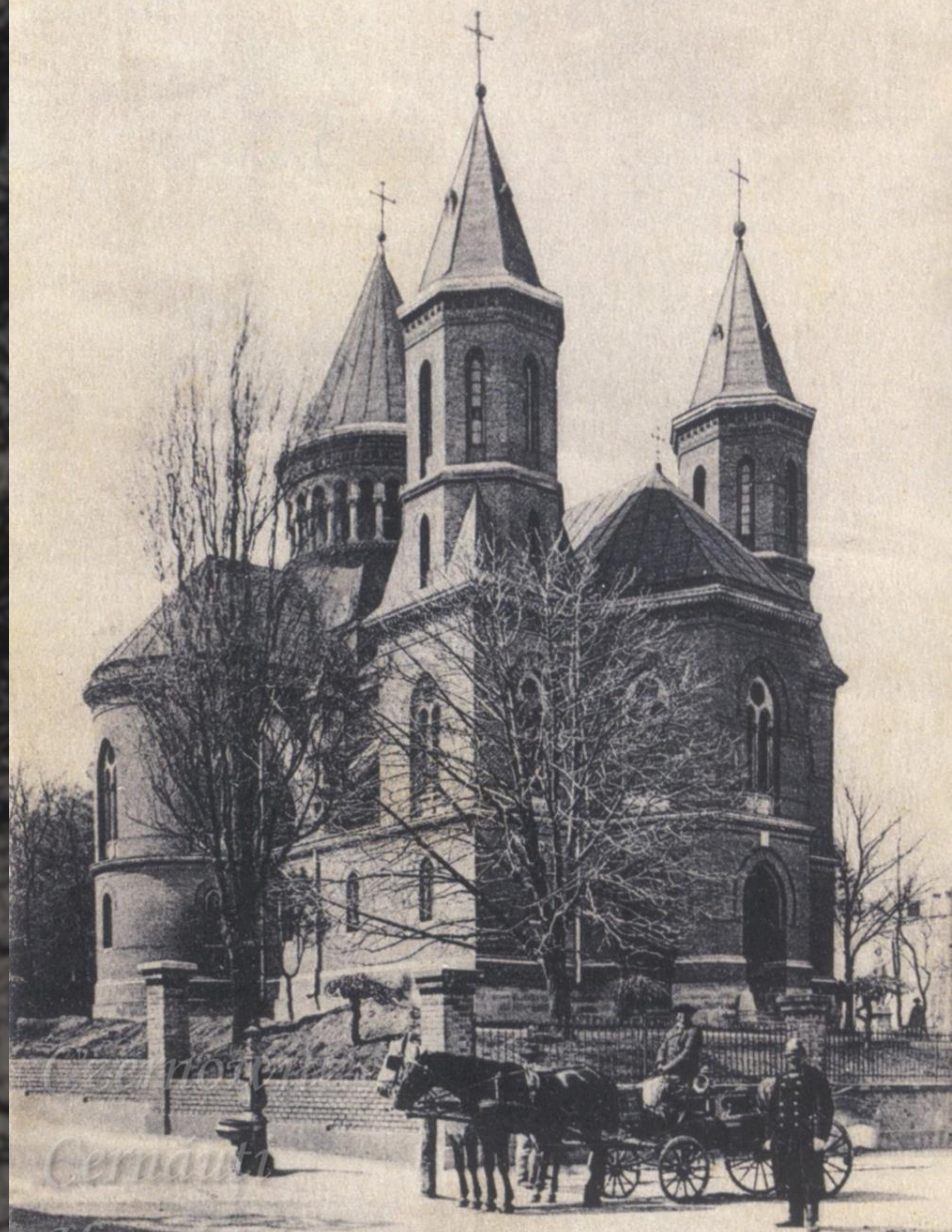
18 septembrie 1870 – debutul construcției bisericii [33].

1875 – finalizarea construcției bisericii.

**9 octombrie 1875 – sfințirea Bisericii
Armene Catolice a Sfinților
Apostoli Petru și Pavel**

Gruss aus Czernowitz

Armenische Kirche

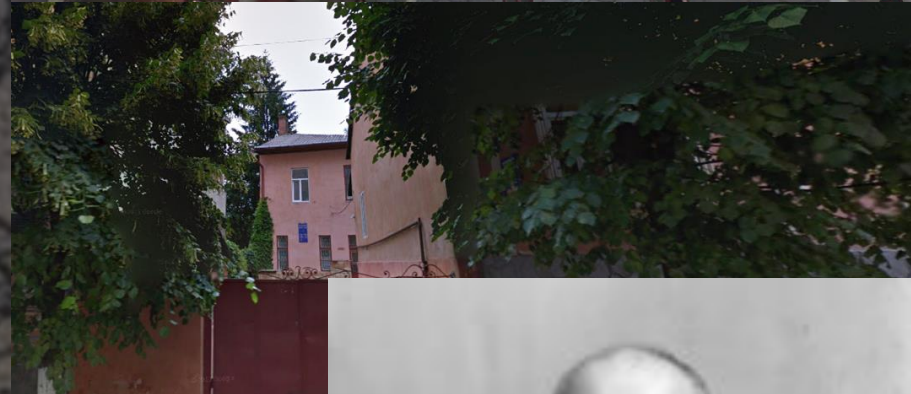
Locuri în Cernăuți unde s-au adunat armeni

Bursa armeană

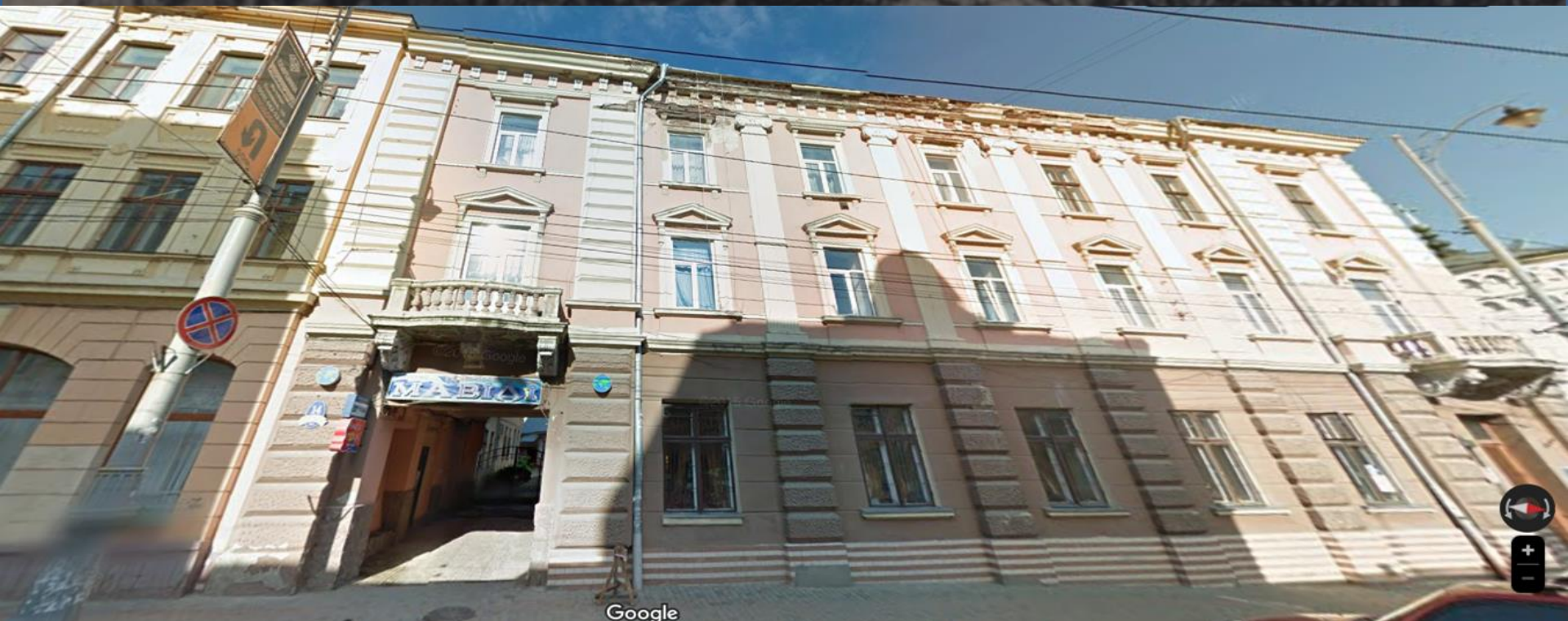
A fost fondată în 1896 de preotul Kayetan Kasprovici (9.07.1854 - 1.11.1909) [16]. Numărul elevilor beneficiari era de 50-70 [16]. Directorul și educatorul tinerilor era preotul Kasprovici, care slujea în parohia armenească locală.

Internatul Armeano-Catolic

Fondat de preotul Kayetan Kasprovici [16]. Locurile din internat erau alocate băieților catolici, cu prioritate pentru armeni. Rezidenții primeau cazare, masă și întreținere, de asemenea puteau să-și dezvolte abilități suplimentare prin participarea la ore tematice organizate în internat [16]. Directorul și educatorul tinerilor era preotul Kasprovici, care slujea în parohia armenească locală.

Locuri în Cernăuți unde s-au adunat armeni

Hotel "Moldavia", „Auditoriul lui Mikuli" („Sala lui Mikuli") este numele neoficial care circula printre vizitatori [18].

În perioada anilor 40-70 ai sec.XIX, Auditoriul Mikuli a devenit unul dintre cele mai cunoscute centre ale vieții muzicale și teatrale din Cernăuți [18].

Edificiul, Hotelul Moldavia, aparținea unui negustor și moșier armean, Jacob (Jakub) von Mikuli, care locuia într-o casă din apropiere și era iubitor de muzică și teatru [18].

Se derulau frecvent spectacole muzicale în auditoriul Mikuli; în mai 1847 a susținut două concerte faimosul Franz Liszt, iar în perioada 1865-1877, a servit drept principală sală de spectacole teatrale, până la **construirea unui teatru adevărat în Cernăuți [18].**

Despre armenii Cernăuților

Jacob Cavaler de Petrovici – primul primar modern al Cernăuților

S-a născut la 24 iulie 1815, în satul Bosanci, districtul Suceava (Bucovina de Sud), în Imperiul Austriac [3].

A urmat școala primară la domiciliu, parțial la școala publică din Suceava [3].

În 1831 a absolvit gimnaziul din Cernăuți [20].

După căsătoria cu Antonia von Mikuli, Jakob s-a mutat în satul Verenchanka, districtul Zastavna din Bucovina, în scurt timp proprietatea sa devenind profitabilă (era interesat de științele agricole și practică în domeniul agrar încă din copilărie) [3].

În 1864, s-a alăturat comitetului pentru construirea unei biserici armene catolic în Cernăuți și a semnat un apel către armeni pentru a aduna fonduri în acest scop (17 iulie) [20]. A fost, astfel, unul dintre inițiatorii construirii bisericii armenesti [17].

În 1864, în calitate de moșier, a fost ales în Consiliul Local Cernăuți. La 13 octombrie 1864 devine primul primar modern al Cernăuților, capitala provinciei autonome a Bucovinei [4].

În scurt timp, a extins și îmbunătățit rețeaua stradală a orașului [17]. Sub conducerea sa a fost organizat departamentul orășenesc de pompieri [17].

A creat un sistem modern de prevenire a epidemiilor în oraș [1].

Au fost reorganizate, cu participarea sa, serviciile de magistratură și de poliție secretă și morală [17].

1865-1866 – are loc construirea gării din Cernăuți și se inaugurează *linia ferată Liov-Cernăuți-Iasi* în timpul administrației sale [17].

1866 – i se încheie mandatul de primar. I se decernează Ordinul Coroanei de Fier, gradul trei [17].

Moare la 1 noiembrie 1868 în Verenchanka [4].

Despre armenii Cernăuților

Arborele genealogic al lui Jakob Cavaler de Petrovici

Primul primar modern al Cernăuților

„Familia lui Petru Kajetan family, Abraham și Petru, fiii lui Krzysztof, și Mikołaj, fiul lui Grzegorz, cu nepoții lui Petru, au cumpărat moșiile din Hankivtsi, Zadubrivka și Lubkivtsi din Bucovina, au primit un certificat de la Iași la 21 iunie 1816, care dovedește că bunicul Petru a primit de la domnia moldavi titlul nobiliar cu stemă care are o ancoră cu un soare strălucind deasupra. Acest certificat a fost confirmat la Liov, la 16 aprilie 1817” [9].

Mama soției fratelui, Adolfină, din familia

Tatăl soției Bronsky fratelui, Konstantin Klyuchenko

Fiul fratelui Friederik Jakob (b. 1876)

Soția fratelui Fiul fratelui Stefania Henrik Antoni (b. 1879)

Nepoții lui Petru

Străbunicul Petru Cavaler von Petrovich

Soțul Antoniei von Mikuli (12.11.1826 - 3.02.1911 domiciliul Josefsgasse, 20)

Tatăl Stephan von Mikuli Frate Ludwig von Mikuli

Mama Teresa, din familia Gulman Frate Karol von Mikuli (22.10.1821 - 21.05.1897)

Fiul fratelui bunicului său, Petru von Petrovici

Fiul fratelui bunicului său, Cayetan von Petrovici

Fiul fratelui bunicului său, Abraham von Petrovici

Fratele bunicului Krzysztof von Petrovici

Tata

Nikolai Cavaler von Petrovici (n. 14.12.1763)

Mama Ana din familia Romașcan (n. 12.02.1777)

Soția fratelui și verișoara Dr. Christoph Cavaler von Petrovici (1806-1866) Rosalia Romașcan

Este căsătorită cu Ignacy Shymonovyci, consilier la curtea nobilă din Liov.

Sora Helena la 18.08.1838

Sora Brigida Căsătorită cu moșierul Józef Walianski din Galiția. Al 2-lea soț al Helenei, Adolf Cienski (1853 -1960)

Fiica Helena S-a căsătorit la 15.09.1868 Soț Baron Jakub Romașcan (1843 - 1922)

Fiica Maria Theresa (Mimi) (1869 -1961)

Fiica Joana Antonina Stefania (Iva) (1870 -1940)

Fiica Stefania S-a căsătorit la 7.06.1874 Soț Baron Eudoxius Hurmuza ki (1845-1931)

Fiica lui Ioan S-a căsătorit la 27.04.1876 Soț Baron Valerian Capri Jozefina Paulina (20.06.1855)

Fiul Alexander Krzysztof Piotr (10.03.1857)

Fiica Eugenia S-a căsătorit la 18.04.1882 Soțul, Krzysztof Abrahamowicz, oficial guvernamental

Anna Franciszka (b. 1874)

Despre armenii Cernăuților

Dr. Christoph Cavaler de Petrovici (1806-1866). A fost fratele lui Jakob Cavaler de Petrovici[4, 20], primul primar modern al Cernăuților.

Doctor în medicină[20].

A administrat satul Doroshivtsi/Doroșăuți [6].

S-a căsătorit cu Rosalia Romașcan, verișoara sa [20].

Președintele Asociației Culturii Regionale și a Istoriei Locale din Cernăuți [7].

În 1851, a inițiat crearea Societății Culturii Agricole din Bucovina, care a reunit moșieri polono-armeni și români, președintele ei fiind membru al Societății Agricole din Galiția [20].

În 1852, a fost primul care a ridicat chestiunea întemeierii unui colegiu agricol în Cernăuți. Chestiunea a fost reluată la 14 iulie 1868, s-a luat decizia de a depune o petiție, însoțită de un memorandum și de o diagramă de organizare, către Dieta Bucovinei. La 9 octombrie 1868, s-a luat decizia de a aloca teren și 1000 florini pentru construcție, și 2500 florini pentru întreținerea anuală. La 24 aprilie 1870 se semna Rezoluția de către Maiestatea Sa [8].

În 1864 s-a alăturat comitetului pentru construirea unei biserici armenești catolice în Cernăuți.

A fost ales în Consiliul Orășenesc Cernăuți.

Dr. Christoph Cavaler de
Petrovici

Despre armenii Cernăuților

Karol Mikuli (22.10.1821 – 21.05.1897) [22]

A absolvit liceul din Cernăuți, unde a învățat să cânte la pian [22].

S-a căsătorit cu Stefania din familia lui Kostiantyn Kliuchenko și Adolfină din familia Bronsky.

Între 1839-1844, a studiat medicina la Universitatea din Viena, dar nu a finalizat studiile [22].

În 1844, a sosit la Paris, unde a fost elev și asistent al lui Frédéric Chopin. În același timp, a studiat contrapunctul și compoziția cu Henri Reber la Conservatorul parizian. În timpul asistenței sale pe lângă Chopin, Mikuli devine apropiat culturii muzicale poloneze, căreia îi rămâne fidel până la finalul vieții, fără a încălca propriile tradiții naționale [22].

În 1847, datorită prieteniei sale apropiate cu Karol Mikuli, Cernăuții au privilegiul de a audia concertele strălucitului pianist maghiar Franz Liszt, care a susținut două mari reprezentații la hotelul Moldavia [23].

Între 1848-1857, compozitorul a trăit în Cernăuți, a călătorit în Bucovina și Basarabia, a înregistrat cântece tradiționale ucrainene, românești, moldovenești, dansuri și ritualuri [23]. Mikuli a susținut concerte de succes în Franța, Italia, Austria, România, Polonia și Rusia. De asemenea, a fost profesor de pian la Cernăuți [22].

În 1852 a fost unul dintre fondatorii primei biblioteci publice din Cernăuți [23].

I s-a decernat Crucea Cavalerului Ordinului lui Franz Joseph. [23].

Între 1858-1888, a activat la Conservatorul Societății de Muzică din Galiția, cu sediul în Liov, ca profesor de pian, dirijor al orchestrei simfonice și al două coruri. **Mikuli a fost o figură centrală a vieții muzicale din Liov** [22].

În 1888 a fondat propria școală de muzică, pe care o conduce cu soția sa până la finalul vieții sale, în 1897. În școala lui a abordat stilul și tradițiile profesorului său Chopin, devenind unul dintre primii fondatori ai școlii poloneze de pian [22].

Despre armenii Cernăuților

Preotul Cayetan Kasprovici (9.07.1854 - 1.11.1909) [16].

S-a născut la 9 iulie 1854 în Cernăuți, ca al treilea și cel mai mic copil al unei familii de comercianți, Mykola Kasprovicz, și Elisabet din familia Agopsovici. Avea o soră, Repsyma Kasprovicz, și un frate, Jakob Antonii Kasprovicz [16].

1876 – termină studiile primare și secundare în Cernăuți și devine elev de liceu [16].

A început să studieze Dreptul la Universitatea din Cernăuți. La finalul studiilor, decide să refuze să participe la examenul de stat și se transferă în 1879 la Facultatea de Teologie a Universității din Liov [16].

În 1882 începe să lucreze ca vicar la caedra armenească din Liov [16].

În 1884, este transferat pe o funcție similară în Cernăuți și își asumă majoritatea răspunderilor preotului paroh vârstnic. După moartea lui Florian Mitulsky, îi ia locul și devine păstorul parohiei armenesti locale [16].

A fost membrul câtorva organizații caritabile, unul dintre fondatorii Societății pentru îngrijirea orbilor și surzilor din Cernăuți [16].

A înființat un internat armeano-catolic în Cernăuți, al cărui director și pedagog a fost. După moartea sa, internatul s-a numit Kasprovici [16].

În 1896 a înființat o bursă armeană la biserică, unde se preda istoria și limba armeană [16].

Preotul Kajetan Kasprovici a murit la Cernăuți, la 4 noiembrie 1909, și a fost înhumat în cimitirul local, într-un mormânt alături de preotul Celestine Torosievici, care l-a botezat la 13 februarie 1855. Prin testament, a lăsat modestele sale posesiuni internatului pe care l-a condus, dorind ca trupul său să fie dus la cimitir de tinerii cărora și-a dedicat viața [16].

Despre armenii Cernăuților

Stefan Stefanovici (moare în septembrie 1900, la 46 ani)

A fost fondatorul dinastiei armene din Bucovina a Ștefanovicilor, posesorul Boianilor și a satelor Rarancea, Slobozia Rarancei și a altora din preajmă [24].

A fost pentru timp îndelungat delegat în Dieta Bucovinei și în Parlamentul Austriac, unde a sprijinit într-atât cauza ucraineană, încât era considerat rutean [26, 29].

A creditat construcția unei fabrici de zahăr în regiunea noastră [24]. S-a preocupat de bunele relații ale bunicilor armeni cu poporul rus [25, 26].

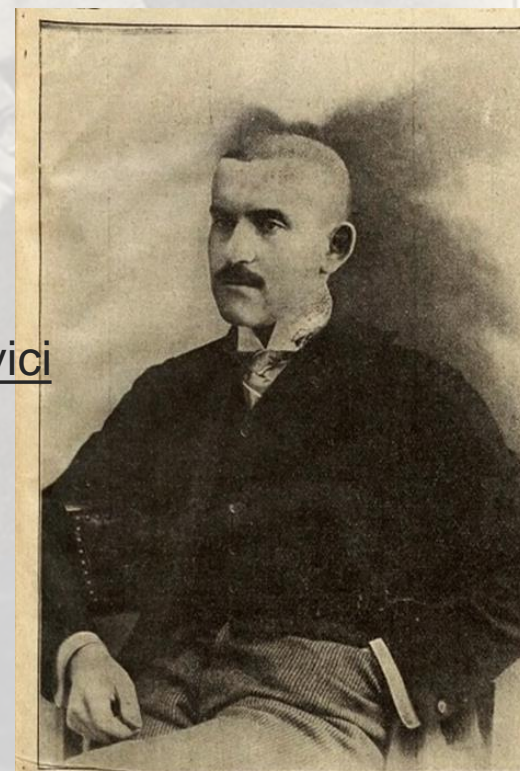
A visat să facă navigabile Prutul și Nistrul [25, 26].

A fost înhumat la Boian, unde se află cavoul familiei Ștefanovici, în vechiul cimitir catolic [25, 26].

Este considerat unul dintre fondatorii "asociației interetnice" (din comunitatea armenescă) din Dieta Bucovinei, ai Uniunii liber-cugetătoare (1903-1905). Alți fondatori erau Mykola von Vasylo și S. Smal-Stotsky (din comunitatea ucraineană), Aurel Onciul (din tabăra românească democrată), și Beno Straucher (din comunitatea evreiască). Prima ședință a avut loc la 19 septembrie 1905 [27]. Întrebarea interesată rămâne aceea de ce Ștefan Ștefanovici se numără printre fondatori.

Baron
Ștefan
Ștefanovici

Fiul
Kayetan
Ștefanovici

Nowy prezydent Rady kultury krajowej na Bukowinie:
Dr. Kajetan Stefanowicz

Despre armenii Cernăuților

Baron, Dr. Kayetan Stefanovici (n. 6 septembrie 1877)

Născut la Boian, absolvă liceul la Tărășeni, cu rezultate excelente [28].

1900 – la vârsta de 23 ani devine doctor în Drept, după ce-și finalizează studiile la Leipzig și Praga [28].

În 1900 intră în Serviciul civil și lucrează timp de un an la Biroul de Trezorerie al Procurorului din Viena [28].

În 1901, după moartea tatălui său, părăsește serviciul civil și se dedică gestionării moșiei familiei. A fost moșier și administrator al uneia dintre cele mai mari moșii armeano-polone [28].

În 1905 este ales vice-președinte al Băncii Naționale din Cernăuți [28].

În 1906 devine membru al consiliului orășenesc. A fost remarcat pentru abilitățile sale deosebite și pentru sârguința sa, fiind unul dintre cei mai curajoși membri ai consiliului [28].

În 1908 a fost ales deputat cu majoritate de voturi [28]. În 1911 este ales președintele Clubul parlamentar polonez și membru al departamentului național [28].

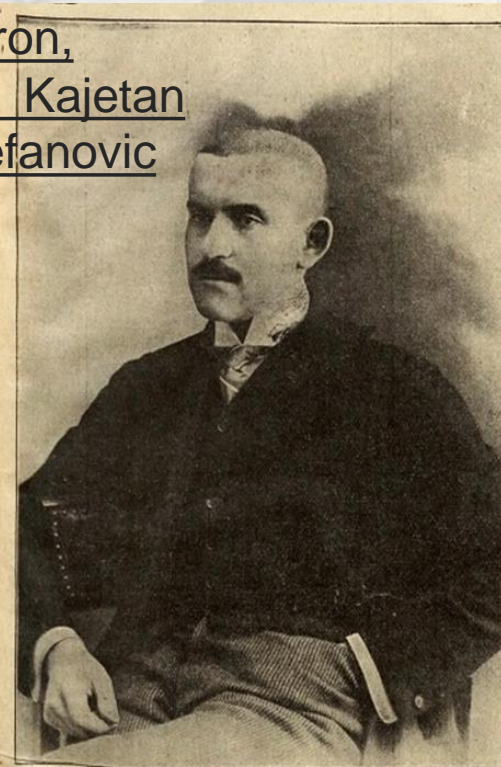
A fost membru onorific al tuturor societăților poloneze din Bucovina [28].

În perioada 1912-1918 a fost ales președintele Consiliului Cultural al Bucovinei.

Consiliul Culturii Naționale era responsabil de dezvoltarea agriculturii naționale. Președinții acestor instituții sunt aleși dintre persoane care se bucură de încredere generală și s-au distins în funcții publice.

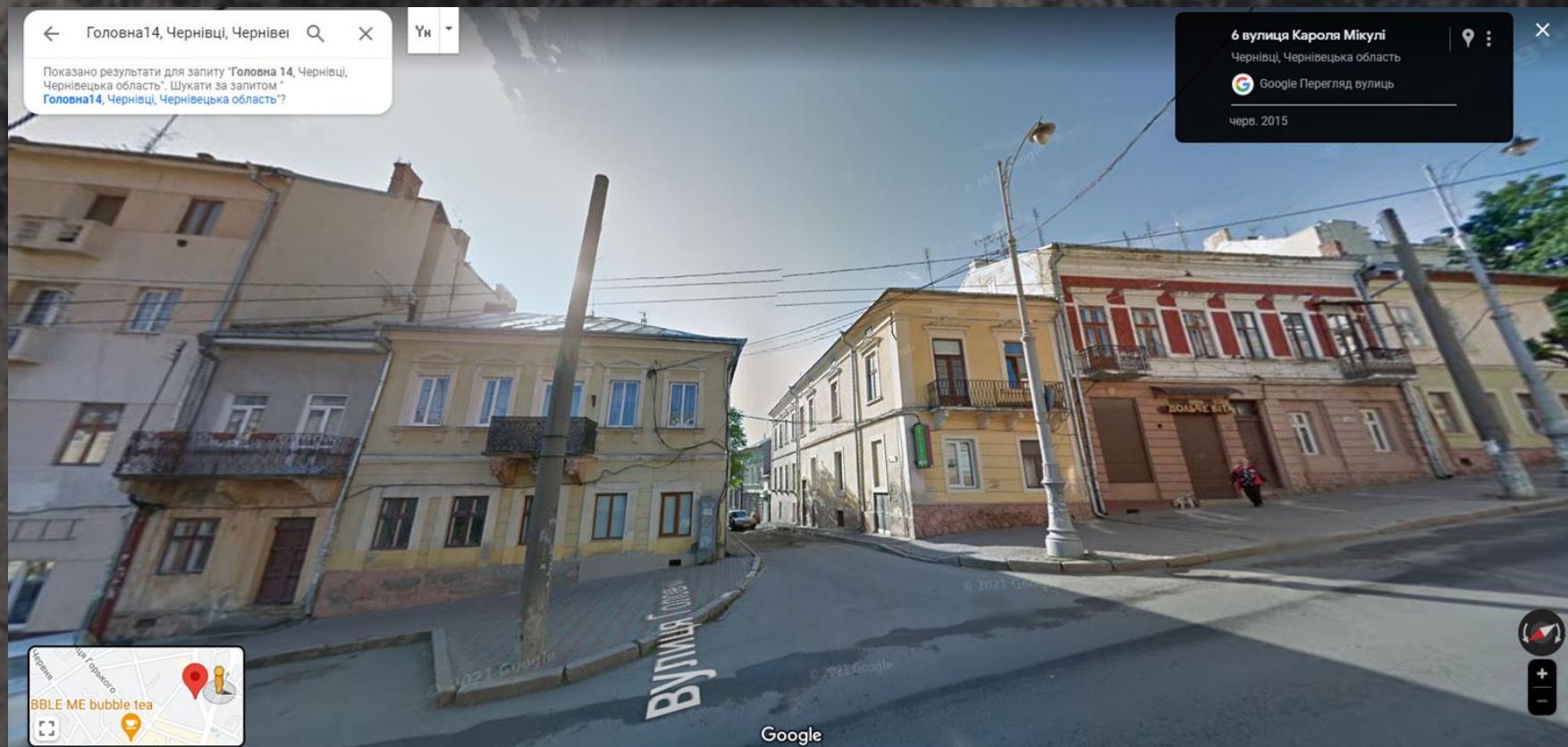
Baron
Stefan
Stefanovych,
father

Baron,
Dr. Kajetan
Stefanovic

Nowy prezydent Rady kultury krajowej na Bukowinie:
Kajetan Stefanowicz

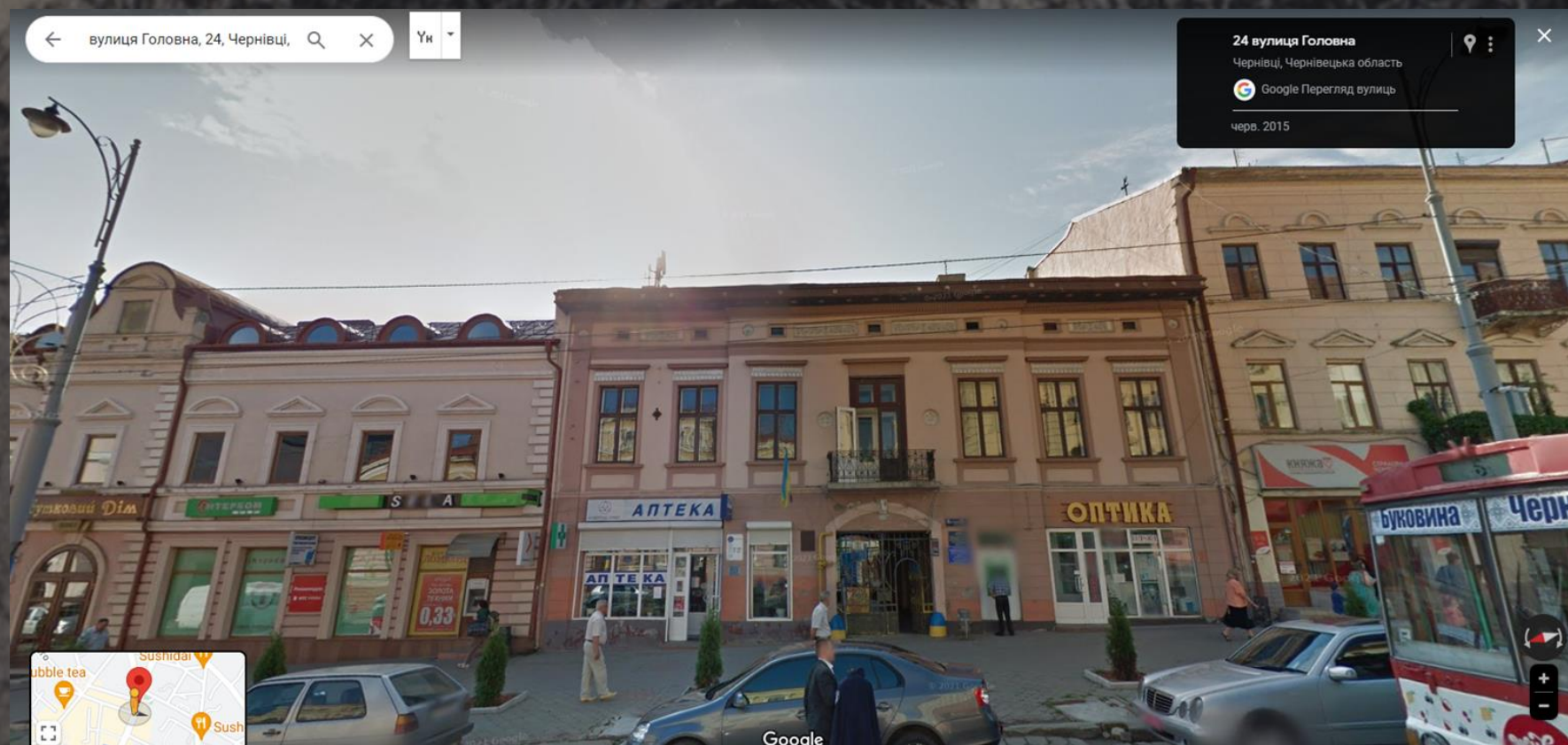
Case armenești în Cernăuți

Googleпереглядач мап. URL:
https://www.google.com/maps/@48.2955251,25.9372567,3a,90y,121.22h,105.05t/data=!3m6!1e1!3m4!1syT-7UPI415DWgGCQv_geSw!2e0!7i113312!8i6656?entry=ttu

Bohdan Aksenti, un armean din Sniatyn, și Ihnatsii Antonovici, un armean din Stanyslaviv, cu partenerul lui Jakob Symonowicz, au locuit pe colțul dintre străzile Karol Mikuli și Holovna/Principală [29].

Case armenesti în Cernăuți

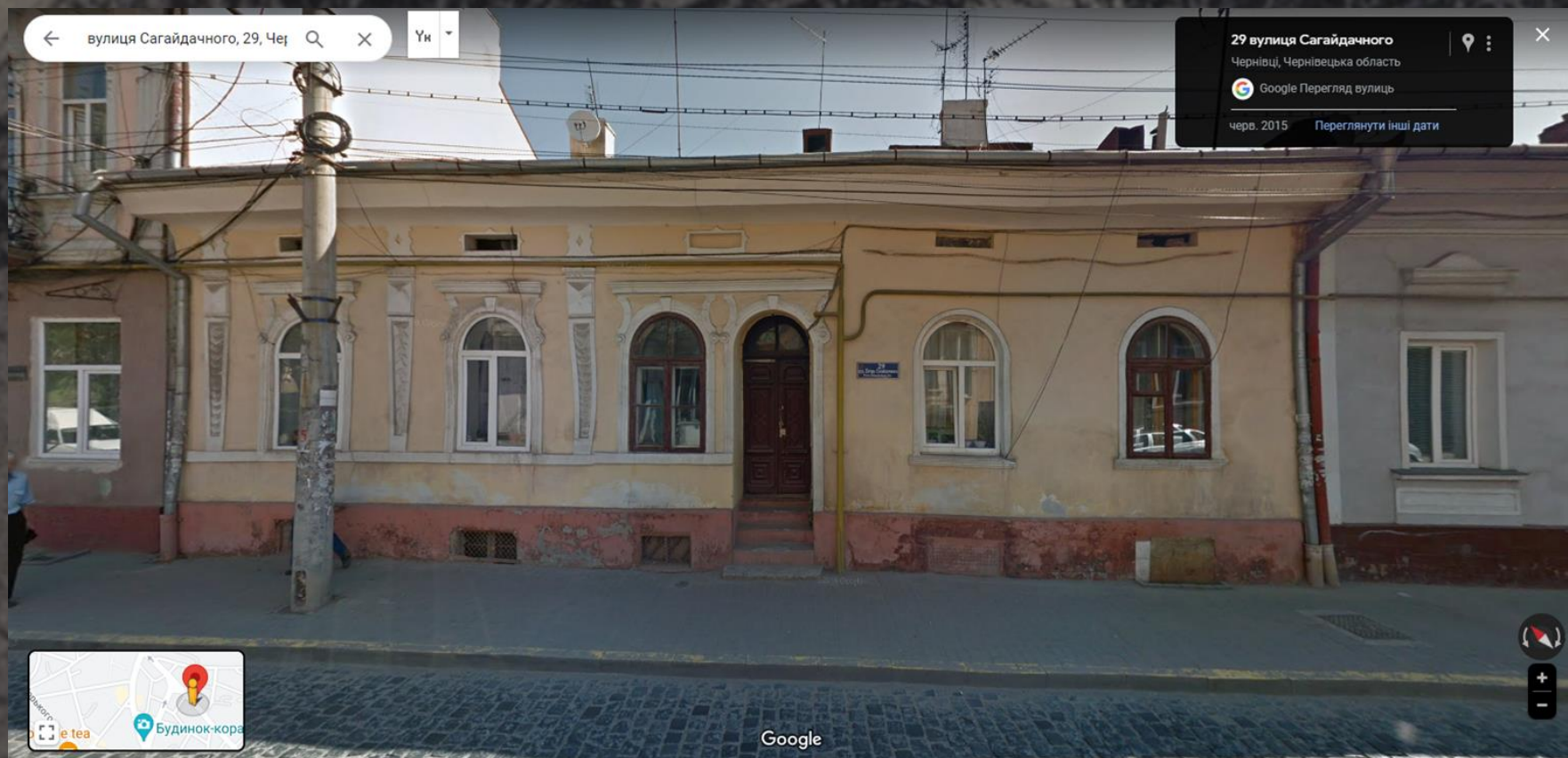

Google-переглядач мап. URL:

https://www.google.com/maps/@48.2939731,25.9364748,3a,63.9y,104.61h,104.81t/data=!3m6!1e1!3m4!1sLykwOxz2HzDJAHfJ7Mxl_A!2e0!7i13312!8i6656?entry=ttu

Christoph Petrovici, un armean din Horodenka, a locuit la casa cu nr.29 de pe strada Holovna/Principală[29].

Case armenesti în Cernăuți

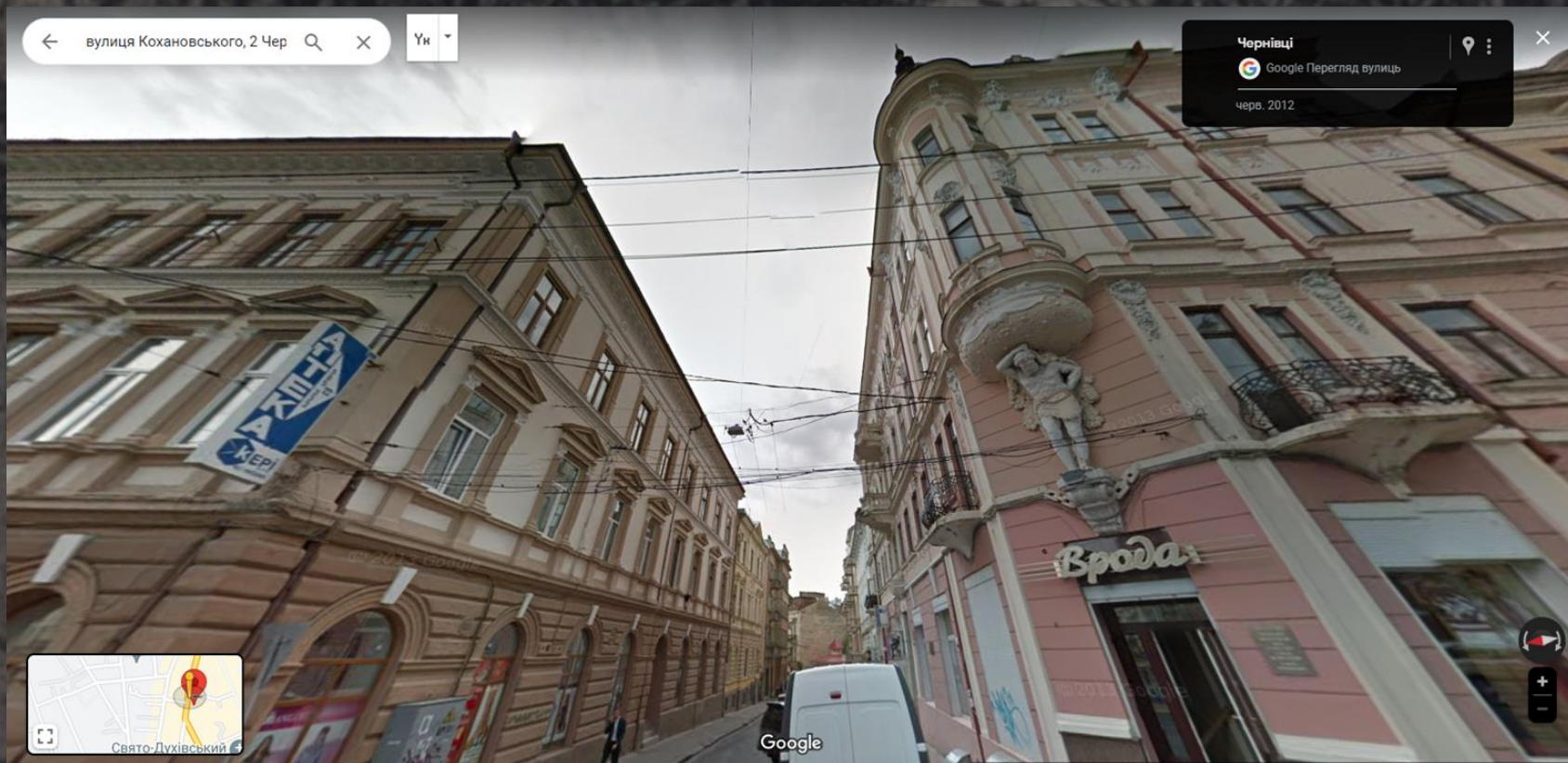

Google-переглядач мап. URL:

<https://www.google.com/maps/@48.2960134,25.9388411,3a,74.2y,45.12h,90.08t/data=!3m6!1e1!3m4!1sP74pYjGq7s3vRnm3BRpMxQ!2e0!7!13312!8i6656?entry=ttu>

Casa cu nr.29 de pe strada Sahaidachnoho a fost deținută de un alt armean din Sniatyn [29].

Case armenesti în Cernăuți

Google-переглядач мап. URL:

<https://www.google.com/maps/@48.2898897,25.9346286,3a,90y,98.76h,123.63t/data=!3m6!1e1!3m4!1stoLkNSLtm4TB4SLtzdNV3A!2e0!7i13312!8i6656?entry=ttu>

Kajetan Teodorovici a locuit pe colțul străzilor moderne Holovna și Kokhanovskoho [29].

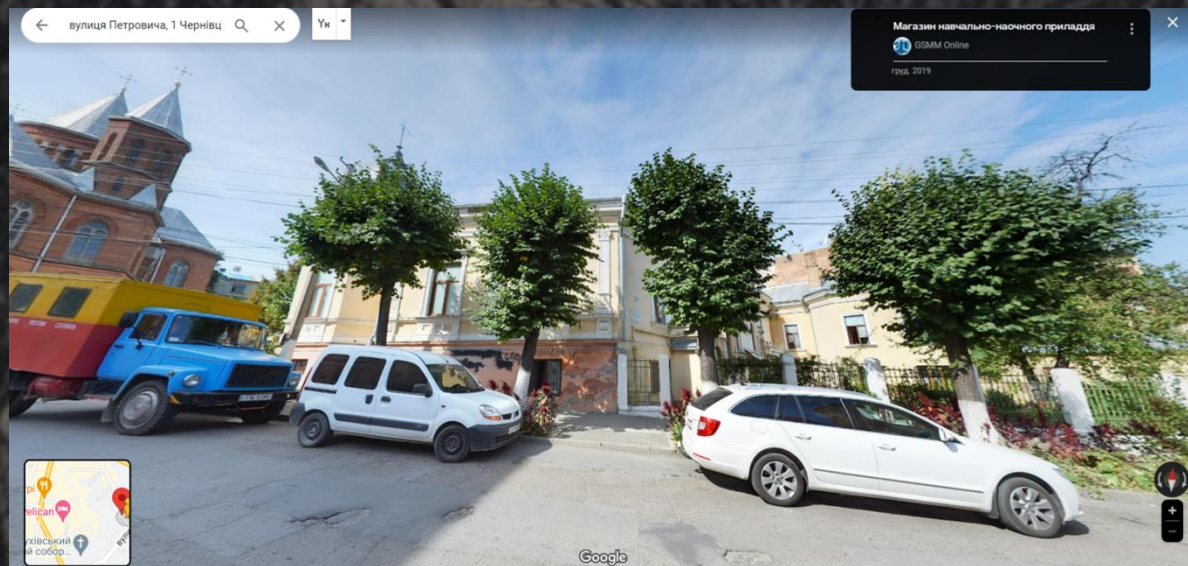
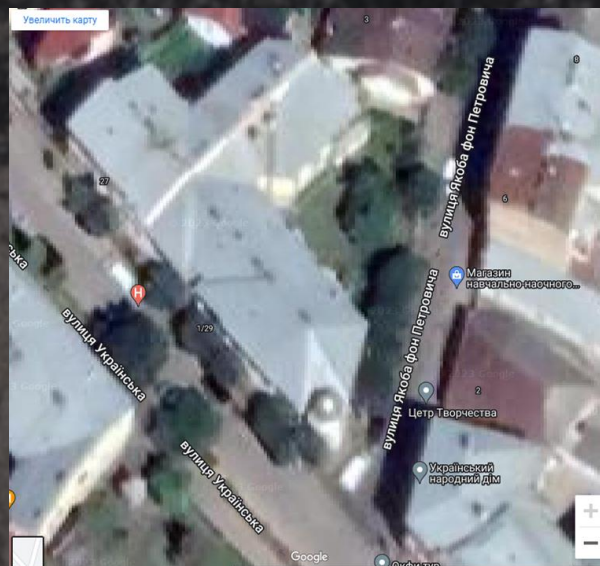
Case armenesti în Cernăuți

Google-переглядач мап. URL:
https://www.google.com/maps/@48.2802088,25.9407092,3a,44.9y,33.51h,93.6t/data=!3m6!1e1!3m4!1sTlqnEd_EeQquNg-xTGCZQ!2e0!7i13312!8i6656?entry=ttu

Stefan Stefanovici a locuit pe strada Holovna nr.133 [29].

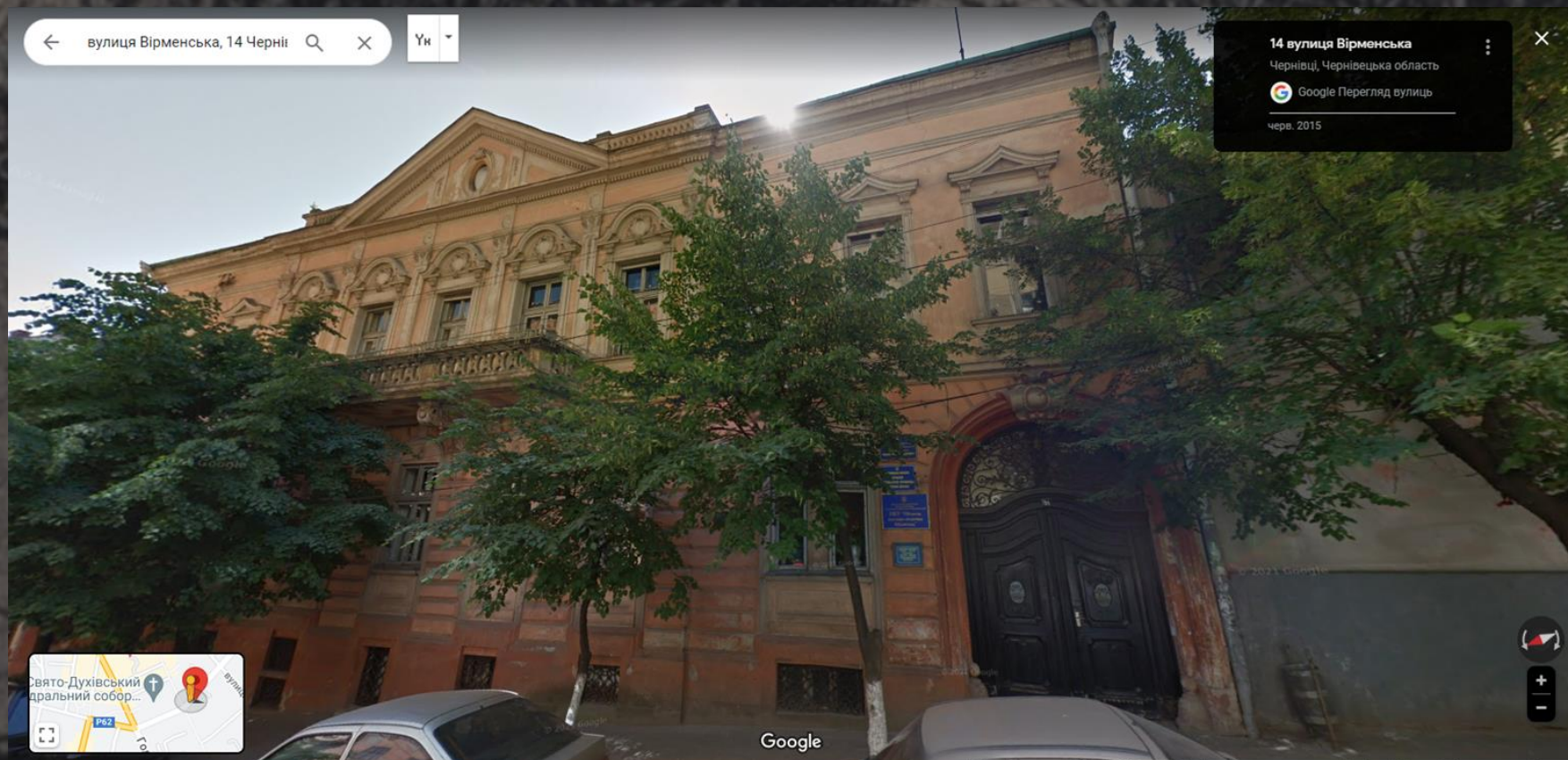
Case armenești în Cernăuți

Карта м. Чернівці. Український Дім. Нерухомість України. URL: <https://www.house-ua.com/%D0%BC%D0%B0%D0%BF%D0%B0/%D0%BC%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE-%D1%87%D0%B5%D1%80%D0%BD%D1%96%D0%B2%D1%86%D1%96/%D0%B2%D1%83%D0%BB%D0%B8%D1%86%D1%8F-%D1%8F%D0%BA%D0%BE%D0%B1%D0%B0-%D1%84%D0%BE%D0%BD-%D0%B2%D1%82%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87%D0%B0-%D0%B2%D1%83%D0%BB%D0%B8%D1%86%D1%8F>
<https://www.google.com/maps/@48.289341,25.9395237,3a,90y,355.55h,104.26t/data=!3m1!1e1!3m4!1sAF1QipNR2761VLiuSoDbBG2mwwQOc-cdTWL5-EIG5xFa!2e10!711000018i5000?entry=ttu>

Casa lui Stefan Stefanovici și a fiului său Kayetan Stefanovici pe strada Jakob von Petrovici nr.1, aproape de biserica armeano-catolică[29].

Case armenesti în Cernăuți

Google-переглядач мап. URL:

https://www.google.com/maps/@48.2878668,25.9384509,3a,75y,112.42h,106.94t/data=!3m7!1e1!3m5!1suiBnP6VBq9RMsTdj3Kf5hg!2e0!6shttps:%2F%2Fstreetviewpixels-pa.googleapis.com%2Fv1%2Fthumbnail%3Fpanoid%3DuiBnP6VBq9RMsTdj3Kf5hg%26cb_client%3Dsearch.gws-prod.gps%26w%3D360%26h%3D120%26yaw%3D115.60454%26pitch%3D0%26thumbfov%3D100!7i13312!8i6656?entry=ttu

Casa cu nr.14 a familiei Vartanovici de pe strada Armenească [29].

Case armenesti în Cernăuți

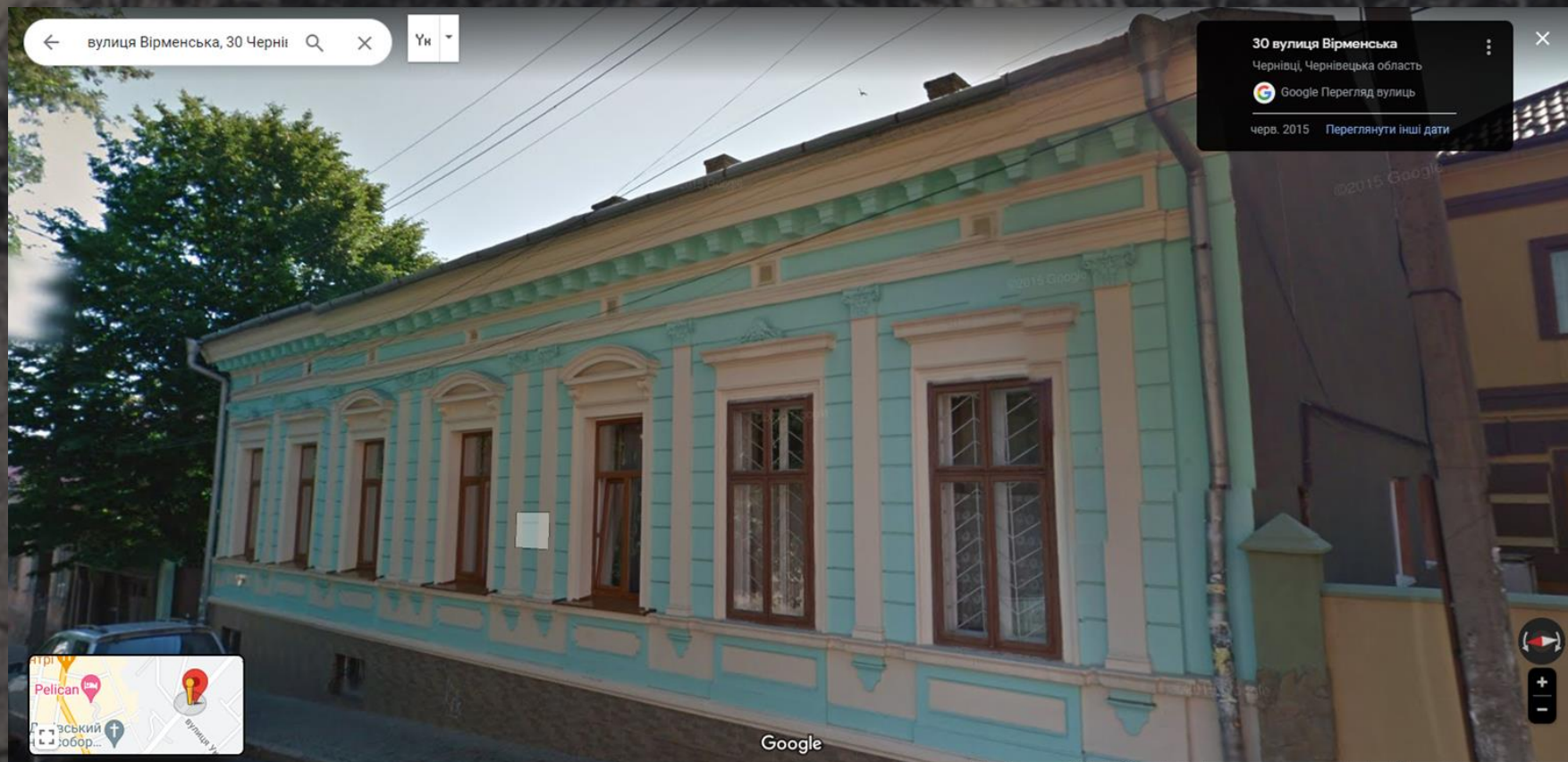

Google-переглядач мап. URL:

<https://www.google.com/maps/@48.2871281,25.9418948,3a,75y,40.97h,105.03t/data=!3m6!1e1!3m4!1sBoeQvcKV0dHyeli0COPokQ!2e0!7i13312!8i6656?entry=ttu>

Casa cu nr.1 a familiei Petrovici de pe strada Ucraineană [29].

Case armenesti în Cernăuți

Google-переглядач мап. URL:

<https://www.google.com/maps/@48.2904803,25.9419665,3a,45.4y,1.44h,87.78t/data=!3m6!1e1!3m4!1s6QbNW8axmXLiLGZgUiuWyyw!2e0!7i1331218i6656?entry=ttu>

Casa cu nr.30 a familiei Vartarasievici de pe strada Armenească [29].

Case armenesti în Cernăuți

Google-переглядач мап. URL:
<https://www.google.com/maps/@48.2902253,25.9387621,3a,75y,51.75h,101.22t/data=!3m6!1e1!3m4!1s4q50ICyA5yO3vhfpszrp-AI2e0!7i13312!8i6656?entry=ttu>

Ignatie Simonowicz a locuit la casa cu nr.21 de pe strada Ucraineană [29].

Case armenesti în Cernăuți

Google-переглядач мап. URL:
https://www.google.com/maps/@48.2903075,25.9387411,3a,75y,242.9h,99.04t/data=!3m6!1e1!3m4!1s_SBlfcsPQsZT7fXj8ga7nQ!2e0!7i13312!8i6656?entry=ttu

Michael Bohosiewicz a locuit la casa cu nr.18 de pe strada Ucraineană [29].

Bibliografie:

1. Легенди, міфи, розповіді та звичаї етносів Буковини. Legends, myths, stories and customs of ethnicities in Suceava county and Chernivtsi region. <https://drive.google.com/drive/folders/13tMJYcQ9jJYVnHPPByUx-Hpgb9LgkUW>
2. У Чернівцях представлять історичний портрет «Яків фон Петрович: «батько міста» Чернівців з вірменським корінням» (оновлено) // BukNews. URL: <https://buknews.com.ua/page/u-chernivtsiakh-predstavliat-istorichnyi-portret-yakiv-fon-petrovych-batko-mista-chernivtsiv-z-vmrmenським-korinniam.html>
3. Якоб фон Петрович (нім. *Jakob Ritter von Petrowicz, Якоб лицар фон Петровиц*) . URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%AF%D0%BA%D0%BE%D0%B1_%D1%84%D0%BE%D0%BD_%D0%9F%D0%B5%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87
4. Jakob von Petrowicz //Digitale Topographie der multikulturellen Bukowina. URL: <https://www.bukowina-portal.de/de/ct/438>
5. Jakob von Petrowicz // De la Wikipedia, enciclopedia liberă. URL: https://ro.wikipedia.org/wiki/Jakob_von_Petrowicz#cite_note-9
6. Wladyslaw II Rozwadowski. Die Pferdezucht-Frage in den im Reichsrathe vertretenen Königreichen und Ländern. WIEN. GESELLSCHAFTS- BUCHDRUCKEREI, WIEN, III . , ERDBERGERSTRASSE 3. VERLAG DES VERFASSERS. 1875. 106 с. С. 17 URL: https://www.google.com.ua/books/edition/Die_Pferdezucht_Frage_in_den_im_Reichsrat/yrUAtQEby_0C?hl=uk&gbpv=1&dq=Christof+Petrowicz&pg=PA17&printsec=frontcover
7. Centralblatt der Land- und Forstwirtschaft in Böhmen. Red. von Alois Borrosch. Volumen 8. 222 с. С. 116. 1857. URL: https://www.google.com.ua/books/edition/Centralblatt_der_Land_und_Forstwirtschaft/lo9bAAAaAAJ?hl=uk&gbpv=1&dq=Christof+Petrowicz&pg=PA116&printsec=frontcover
8. Constantin Morariu. Culturhistorische und ethnographische Skizzen über die Romänen der Bucovina. WIEN. Selbstverl. des Hrsg. 1888-1891. 356 с. С. 236-235. URL: https://www.google.com.ua/books/edition/Culturhistorische_und_ethnographische_Skizzen/uyVkdA5AFDUC?hl=uk&gbpv=1&dq=Christof+Petrowicz&pg=PA235&printsec=frontcover
9. Баронч Садок (1814-1892). Життя відомих вірмен у Польщі. 1856 р. с. 258. URL: <https://polona.pl/item-view/0d0f7bb0-0f10-4cbf-8b99-c35f3daa50d0?page=13>
10. Corina DERLA. URL: <https://www.araratonline.com/portrete-din-bucovina-jakob-petrowicz-1815-1869/>
11. Kazimierz Romaszkan. URL: https://wiki.ormianie.pl/index.php?title=Kazimierz_Romaszkan
12. Grzegorz Petrowicz (1916-2004). URL: [https://wiki.ormianie.pl/index.php?title=Grzegorz_Petrowicz_\(1916-2004\)](https://wiki.ormianie.pl/index.php?title=Grzegorz_Petrowicz_(1916-2004))
13. Чернівці – вірменська церква // Замки та храми. URL: <https://castles.com.ua/virmenska.html>
14. De Armenier in der Bukowina // Bukowinaer Post . 28. Jänner 1908 Seite 3.
15. De Armenier in der Bukowina // Bukowinaer Post .Februar 1906. Seite 3.
16. Kajetan Kasprowicz. URL: https://wiki.ormianie.pl/index.php?title=Kajetan_Kasprowicz
17. Джаман Я., Джаман В. Туристичні об'єкти і розробка Вірменського етнографічного екскурсійного маршруту поліетнічними Чернівцями. URL: https://archer.chnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5735/1/Dzhaman_V._2022_Turystychni_objekty.pdf
18. Чеховський Ігор. ЦЯ ЦЕРКВА СТАНЕ ДЛЯ НАС МІСЦЕМ РЕЛІГІЙНОГО, НАЦІОНАЛЬНОГО І РОДИННОГО ЗГУРТУВАННЯ // Свобода слова – матеріали надані Муніципальною бібліотекою ім. А.Добрянського
19. Dr. J O H A N N P O L E K . DIE ARMENIER IN DER BUKOWINA. CZERNOWITZ, 1906. – матеріали надані Муніципальною бібліотекою ім. А.Добрянського
20. Jakub Petrowicz. URL: https://wiki.ormianie.pl/index.php?title=Jakub_Petrowicz
21. Helena Romaszkan. URL: https://wiki.ormianie.pl/index.php?title=Helena_Romaszkan
22. Karol Mikuli. URL: https://wiki.ormianie.pl/index.php?title=Karol_Mikuli
23. ТАЛАНОВИТИЙ УЧЕНЬ ФРИДЕРИКА ШОПЕНА // Час 20.10.2011. URL: <https://chas.cv.ua/culture/1742-talanovitiy-uchen-friderika-shopena.html>
24. Яблуня родини Стефановичів // Старик Володимир. 4 серпня 2023. URL: <https://www.facebook.com/photo?fbid=6777246242334226&set=pcb.6777247302334120>
25. Похорон Стефановича // Буковина, середа дня 27 вересня (10 жовтня) 1900 р. URL: <https://www.facebook.com/photo?fbid=6777246579000859&set=pcb.6777247302334120>
26. Д-р Стефан Стефанович // Буковина, неділя дня 17 (30) вересня 1900 р. URL: <https://www.facebook.com/photo?fbid=6777246242334226&set=pcb.6777247302334120>
27. Вільнодумний союз. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BC%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D1%81%D0%BE%D1%8E%D0%B7
28. Nowy president Rady kultury na Bukowinie (Новий президент краєвської ради культури на Буковині) // Nowosci Illustrowane, Krakow, 11 maja 1912, №19, s.4.
29. V.Staryk. Armenian Chernivtsi. 4.10.2014. URL: <http://buktolerance.com.ua/?p=5830&lang=en>
30. Йосиф II. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%99%D0%BE%D1%81%D0%B8%D1%84_%D1%82%D0%BE%D0%BD%D0%B4%D1%80%D0%B5%D0%B9_%D0%93%D0%B0%D0%B4%D1%96%D0%BA
31. Андрей Галік. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D0%BD%D0%B4%D1%80%D0%B5%D0%B9_%D0%93%D0%B0%D0%B4%D1%96%D0%BA
32. Карл фон Енценберг URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B0%D1%80%D0%BB_%D1%84%D0%BE%D0%BD_%D0%95%D0%BD%D1%86%D0%B5%D0%BD%D0%B1%D0%B5%D1%80%D0%B2%D0%BE%D0%BD%D0%B4%D1%80%D0%B5%D0%B9_%D0%93%D0%B0%D0%B4%D1%96%D0%BA

Mulțumesc pentru atenție!

Mulțumesc tuturor cercetătorilor istoriei armenilor în Ucraina

Mulțumesc Lesyei Ilyarivna Shcherbaniuk pentru idee și sprijin, și
lui Anatoliy Dobriansky de la Biblioteca Municipală pentru
materialele furnizate

Sunt recunoscător lui Viktor Davydovych, președintele Societății
Naționale Culturale Armenești *Arevik* din Cernăuți, pentru sfatul său.

Vardan Vardevanian

Prof.dr.în economie, lector în discipline publicitare la
Departamentul de Marketing, Inovații și Dezvoltare
Regională la Universitatea Națională *Iurii Fedkovici*
din Cernăuți

Cernăuți

6.10.2023